

KRISTINA KUZMIČ

Rămâi așa cum ești, dar mergi înainte

CAUTĂ SPERANȚA, PĂSTREAZĂ-ȚI UMORUL,
IUBEȘTE-ȚI VIAȚA IMPERFECTĂ

Traducere de
CARMEN SCARLET

ai adus o privire proaspătă asupra cuvintelor pe care le-am așternut pe pagini.

Tuturor celorlalți membri ai familiei mele și prietenilor, vă mulțumesc că-mi oferiți un sprijin extraordinar. Bunătatea și dragostea voastră necondiționată înseamnă enorm pentru mine.

Tuturor privitorilor și urmăritorilor mei, mulți dintre voi complet necunoscuți, pe care nu v-am întâlnit încă, vă mulțumesc pentru că-mi priviți videoclipurile și-mi citiți postările și pentru că-mi spuneți că vă regăsiți în ceea ce spun eu și că lucrurile pe care vi le împărtășesc înseamnă ceva în lumea asta uneori falsă și înspăimântătoare. Voi sunteți motivul pentru care sunt atât de pasionată de ceea ce fac, iar sprijinul vostru face totul posibil. Această carte n-ar exista dacă n-ați fi voi.

Există atâtea lucruri bune în viața mea, dar cele mai bune sunt oamenii din ea. Sunt recunoscătoare pentru fiecare dintre voi.

Ciocolatei și pâinii bune cu coaja groasă, vă mulțumesc pentru că sunteți mereu de nădejde și nu mă lăsați niciodată la greu.

CUPRINS

INTRODUCERE	7
1. Dorește-ți cu voce tare	13
2. La un hotdog cu Oprah	34
3. Când totul se destramă	50
4. Cinele de miercuri seara	68
5. Punctul G: Gestionarea vinovăției, a notelor și a indulgenței	85
6. N-am spus nimănu.	102
7. Suspendarea cinismului	116
8. Ce avem la dispoziție	134
9. Ne brini. Divno je.	148
10. Pesimistă în curs de recuperare	162
11. Obsedată de control	176
12. Vezi-ți de treaba ta de mamă	191
13. Cuvântul cu Ț	206
14. Empatia	216
15. Copiii pe primul loc, orgoliul pe ultimul loc	232
16. Varză crudă și gogoși glazurate	248
MULȚUMIRI	267

nou. Motivul pentru care simțeam un imbold atât de puternic să-mi împărtășesc povestea, umorul, speranța.

Fiecare om pe care l-am cunoscut vreodată este imperfect. Fiecare părinte pe care l-am cunoscut vreodată se zbate. Cu toții simțim regrete; ne rănesc propriile eșecuri, ne împotmolim în propriile nesiguranțe. Când te afli în toiul celei mai rele perioade, bezna ți se pare veșnică. Dar nu este așa. Poți să găsești sens și valoare, comunicare și umor în propria ta viață chiar acum – în relația cu copiii, cu prietenii, cu partenerul de viață, cu tine însuși. Poți să nu te mai simți înfrânt și ținut locului. Rămâi așa cum ești; rămâi pe poziție, ține cu dinții de viață și nu te da bătut. Dar nu rămâne pe loc și nu fi pasiv; nu rămâne indiferent la toate lucrurile bune care se întâmplă în jurul tău, nici măcar când ți se pare că mai rău de atât nu de poate. Nu ai nevoie de un program de transformare ultimul răcnet, în douăzeci și șapte de pași. Nu ai nevoie de ponturi de la mama aia care pare să le știe pe toate. (Nu-ți face griji, nu le știe pe toate. Nimeni nu le știe.) Nu e nevoie să-ți dorești mai mult – mai mulți bani, mai multe lucruri sau mai multe răspunsuri. Nu e nevoie decât să te lași cunoscut cu adevărat. Exact așa cum ești. Plin de metehne și transpirat, sau perfect aranjat. Exact așa cum ești.

Indiferent cu ce te confrunți, eșecul nu trebuie să fie niciodată sfârșitul propoziției. După acel dezastru, poți să pui oricând o virgulă frumoasă și apăsată, să tragi adânc aer în piept și să mergi mai departe. Rămâi așa cum ești, dar mergi înainte. Dă în continuare paginile poveștii tale până când ajungi la un capitol mai ușor și s-ar putea chiar să nimeri într-un loc mai bun decât la început. Cu niște prăjituri proaspete, neexpire, de la Starbucks. Și cu desulă speranță cât să mai dai și altora.

UNU

Dorește-ți cu voce tare

La petrecerile de ziua unui copil, de cele mai multe ori există un moment, chiar după ce i se cântă „La mulți ani!“, când sărbătoritul trage adânc aer în piept și se pregătește să sufle în lumânările de pe tort. Părinții îi spun atunci:

– Pune-ți o dorință! Dar n-o spune cu voce tare. Dac-o spui, nu se mai împlinește!

Urăsc momentul ăsta.

Se consideră că trebuie să avem visuri mari și ambiții extraordinare – legate de familie, carieră, succes, apreciere –, și totuși suntem învățați încă de la prima aniversare că nu e o idee bună să spunem cu voce tare ce ne dorim. Fiindcă nu se mai împlinește. E jenant.

Indiferent ce aspirații ai, fie că vrei să scrii un roman de mare succes, să fii gazda unei emisiuni de televiziune sau să conduci țara, nimic din toate astea nu se va întâmpla dacă nu încerci. Dar e greu să-ți găsești încrederea de a încerca dacă nu ai parte de încurajările celor dragi, iar ei nici măcar nu vor avea ocazia să te susțină dacă tu nu le spui niciodată ce visuri ai.

De aceea, eu organizez partea cu tortul aniversar un pic diferit cu copiii mei. Când vine momentul suflatului în lumânări, răcnesc:

– Pune-ți o dorință! Spune-o cu voce tare! Strigă cu toată puterea!

Și apoi ne încurajăm unii pe ceilalți să ne împlinim cele mai mari visuri și facem, fiecare în parte, tot ce ține de noi ca să ne asigurăm că ni se împlinesc tuturor.

Eu sper să le insuflu copiilor mei încrederea să viseze cu voce tare. Vreau să le arăt că se întâmplă *cu adevărat* lucruri incredibil de bune, chiar dacă par complet imposibile. Adică exact lucrul care mi s-a întâmplat mie.

Când m-am căsătorit cu Philip, cel de-al doilea soț al meu, nu ne-am permis să mergem în luna de miere. Eu încă eram chelneriță, iar el se hotărâse să-și schimbe cariera și să se întoarcă la școală ca să devină contabil autorizat. (Pentru că, după toate aparențele, există oameni în lumea asta cărora chiar le place calculul impozitelor. Și matematica.) Locuiam într-un apartament mic și păraginit din Alhambra, California, cu Luka, fiul meu de șase ani, și Matea, fiica mea de patru ani. Ca să ajungi la ușa noastră, trebuia să treci pe lângă o cadă cu picioare ruginită, pe care proprietarul nostru, un bătrânel simpatic pe nume Will, care locuia la etaj, în cel de-al doilea și ultimul apartament din clădire, avea de gând s-o transforme în fântână arteziană, dar nu reușise niciodată s-o termine. (Sincer, mi se părea că intenția lui are potențial și mi-ar fi plăcut să am o asemenea decorațiune veselă pe peluza din fața apartamentului. Din nefericire, în realitate nu era decât un focar de tetanos, plin cu ceva ce părea să fie apă cu caca.) Când am încercat prima dată să deschid ușa de la cuptorul din bucătărie, i-a căzut mânerul.

Mașina de spălat rufe și uscătorul erau și ele înghesuite în bucătărie, lângă aragazul uzat. Dar eu și Philip eram pur și simplu fericiți doar pentru faptul că aveam mașină de spălat. Eram o familie tânără tipică: nu aveam toate resursele la care visam, dar aveam dragoste din belșug.

La câteva zile după nuntă, alergam de colo colo prin apartament, ca de obicei, făcând, făcând și iar făcând tot felul de chestii, conștientă fiind că la sfârșitul zilei tot o să mă întreb: *Cum de n-am reușit să fac nimic azi, când toată ziua am făcut atâtea chestii?* (răspuns: sunt mamă!), când Philip mi-a pus o întrebare care m-a luat prin surprindere.

– Ce vrei să faci? Adică în afară de a fi mamă?

– La ce te referi?

– Ești înzestrată cu atâta creativitate și pasiune! Ai vrea să faci și altceva cu ele?

– Adică să-mi găsesc altă slujbă decât cea de chelneriță?

– Nu trebuie neapărat să fie altă slujbă. Poate să fie un hobby. Ori una, ori cealaltă. Pur și simplu, ceva prin care să-ți pui în valoare talentele.

Am căscat ochii la el preț de câteva clipe. Să fii mamă de copii mici înseamnă să consumi multă energie gândindu-te la lucrurile de care au alții nevoie. Tot timpul ștergi câte ceva pentru cineva sau tai ceva pentru cineva. Când găsești, în sfârșit, acea clipă de alinare de pe fundul unei chiuvete goale, e aproape inevitabil să clipești doar și chiuveta va fi din nou plină. Este ca o scenă de magie în sens invers din *Ucenicul vrăjitor*, dar în loc să ai pe fundal minunata Orchestră din Philadelphia, fondul tău sonor sunt doi copii mici care bat cu linguri de lemn în oale și-n tigăi. Cu doar câțiva ani în urmă, trecusem printr-un divorț dureros în timp ce mă zbăteam să le asigur cele necesare celor doi copii mici ai mei, ca

mamă singură și fără un sfaș. Încercam de atâta timp să mă mențin pe linia de plutire, încât modul de supraviețuire devenise modul meu implicit. Nu luasem niciodată o pauză ca să mă gândesc la visurile sau la dorințele mele, fără legătură cu binele copiilor mei. Întrebarea lui Philip m-a prins într-adevăr cu garda jos.

– Habar n-am. Chiar nu știu.

Această revelație m-a tulburat un pic. Înainte aveam visuri și ambiții creative. Cum de eram dintr-odată atât de pierdută?

Philip mi-a dat cheile de la mașina lui.

– Mă ocup eu de cină și-i culc pe copii. Tu du-te. Du-te într-un loc unde să te poți gândi. Nu te lăsa distrasă de faptul că ești părinte și gândește-te la ce ai fi vrut să faci dacă viața n-ar fi ajuns așa de grea.

M-am plimbat cu mașina prin suburbiile Los Angelesului – fără vreo țintă anume, doar ca să mă gândesc. Uneori trebuie să te îndepărtezi de zgomot ca să auzi ce-ți spune inima.

După câteva ore, m-am întors acasă cu rezervorul pe zero, dar cu mintea la capacitate maximă.

– Vreau să fac ceva legat de gătit! am spus în timp ce dădeam buzna în apartament, rămasă fără suflu de atâta entuziasm. Philip, cred că știu ce vreau. Când eram la pământ, gătitul mă făcea să simt că trăiesc. Faptul că eram în stare să hrănesc oameni mă făcea să simt că am ceva de oferit atunci când eu nu aveam aproape nimic. Mă gândesc că aș putea să fac un website pe care să-mi postez rețetele. Și nu știu cum am putea face asta, dar poate ne vine vreo idee cum să filmăm niște videoclipuri de gătit, ce zici? Ceva foarte distractiv, diferit de cele care există deja. Vreau să-i fac pe oamenii care se uită să simtă că sunt stăpâni pe situație. Vreau să fac alte

mame să râdă și poate să le dau un pic de speranță că viața lor, bucătăria și talentul lor la gătit nu trebuie să fie perfecte. Nimic din toate acestea nu trebuie să fie perfect ca să fie totuși foarte bun.

– Super! Cu ce pot să te ajut?

Philip m-a tras lângă el și m-a îmbrățișat.

Ei bine, asta-i reacția pe care o merităm toți atunci când ne formulăm un nou vis. Cu toții avem nevoie de un Philip.

Mi-am petrecut următoarele șapte luni reluând toate rețetele mele preferate. Învățasem să gătesc de la bunica mea, care nu cântărea niciodată nimic, și nici eu nu făceam asta. Dar acum trebuia să încep să cântăresc fiecare ingredient, ca să-mi pot scrie rețetele în așa fel, încât să le poată urma oricine. Obiectivul meu era să-mi lansez site-ul de ziua mea (pe 26 aprilie), cu exact șaptezeci și nouă de rețete (pentru că m-am născut în 1979).

Philip a pus bani deoparte și mi-a făcut o surpriză cum-părându-mi un laptop ca să mă pot apuca de crearea site-ului. El jongla între mersul la cursurile postuniversitare, ajutorul cu copiii și alergătura la magazinul alimentar (uneori de patru-cinci ori pe zi), pentru ca eu să pot să-mi definitivez rețetele. Tot el se ocupa și de problemele tehnice de zi cu zi, care se tot iveau, și-mi mai dădea câte un șut în fund în cel mai tandru mod ori de câte ori mă bătea gândul să mă las păgubașă. Jo, prietena mea cea mai bună, care locuiește în Rhode Island, a stat ore întregi să-mi editeze rețetele ca să se asigure că totul este corect din punct de vedere gramatical. Fiind și ea mamă a patru copii, nu știu cum și-a făcut timp, dar mi-a fost de mare ajutor și a fost foarte încântată să vadă cum ia avânt pasiunea mea.

Spre sfârșitul lui aprilie, mai aveam de gătit două sau trei meniuri deodată ca să mă încadrez în termenul-limită, adică ziua mea, așa că am dat peste cap complet standardele culinare pe care soțul și copiii mei le aveau în ceea ce mă privește. Nu vă place mâncarea thailandeză? Nici o problemă, în seara asta avem și variante italiene sau franțuzești în meniu! Mi-am trimis copiii la școală în fiecare zi din acea primăvară cu mâncare caldă la pachet, de parcă erau protejării Marthei Stewart, iar apoi i-am dezamăgit teribil când am revenit la sandviciurile obișnuite cu unt de arahide și jeleu. Din fericire, prietenii noștri erau mai mult decât încântați să vină pe la noi pe post de degustători și să ne ajute să consumăm cantitățile considerabile de mâncare care ieșeau din bucătăria mea. Și proprietarul nostru, care locuia singur și avea ori 92 de ani, ori 101, în funcție de ziua în care-l întrebai, era fericitul beneficiar al multora dintre meniurile la care lucram.

Rețetele începeau să prindă contur, dar încă-mi doream foarte tare să fac și câteva videoclipuri care să le însoțească și nu prea știam de unde să încep. Nu aveam o cameră de filmat bună, nu aveam nici smartphone și, chiar dacă aș fi avut, nu știam nimic despre filmat sau editat. A dat Philip câteva telefoane și, prin intermediul fraților lui, am făcut cunoștință cu un personaj pe nume Brian Hardin.

Brian este un hippie înalt și degajat, pasionat de sănătate și de nutriție așa cum sunt eu pasionată de gogoși și de unt. Este creativ, excentric și amuzant. Are tot timpul un zâmbet larg pe chip și își servește de obicei oaspeții cu prăjitură de chia fără zahăr, într-un apartament cu pereții acoperiți cu tapiserii, mandale și semnul păcii. Brian are multă experiență și la filmat și editat, și tocmai lucrase la câteva documentare

și videoclipuri muzicale când l-am cunoscut. Ne-am înțeles de minune din prima.

Am schițat șase videoclipuri, pentru care aproape că nu mi-a luat nici un ban, pentru că, după cum a spus Brian, „Pe frații lui Philip îi consider parte din familia mea, așa că acum și tu faci parte din familie!” Eu cred că se și bucura în secret să fie îndopat cu forța din rețetele pline de brânză, sosuri, ciocolată și șuncă pe care le filmam. Pentru că eram ambițioși, în criză de timp și complet nebuni, am hotărât să filmăm toate cele șase videoclipuri într-o singură zi delicioasă și soioasă.

Câteva săptămâni după aceea, am tot făcut drumuri până la Brian acasă, de multe ori cu Luka și Matea după mine. Am lucrat cu Brian zile întregi ca să edităm ore de filmări și să facem videoclipuri de trei minute, potrivite pentru mame ajunse la capătul puterilor, și în tot acest timp copiii au făcut ravagii în apartamentul lui ca un ashram. Brian nu a încercat să preia controlul asupra proiectelor sau să regizeze prea mult. Și-a dat seama că treaba lui este să mă pună pe mine în valoare. Nu doar că a tolerat umorul meu trăsnet, sărit de pe fix, ci l-a și încurajat, iar prin felul cum a editat filmările m-a făcut să strălucesc. Și a mai făcut o chestie genială – îmi spunea câteodată că o să taie, dar de fapt filma în continuare ca să mă surprindă dansând pe vreo melodie inventată sau prostindu-mă pur și simplu, și de multe ori acestea se dovedeau a fi cele mai bune secvențe.

Primul videoclip pe care l-am filmat și l-am editat începe cu mine în bucătăria unui prieten – cel mai bogat prieten pe care-l aveam pe vremea aceea, cu o bucătărie care părea foarte scumpă. Publicul mă vede în acea casă superbă, vorbind despre viața mea perfectă. Apoi, deodată, intră o femeie elegantă și dă în vileag faptul că în realitate nu locuiesc

acolo. Mă angajase doar ca să-i fac curat în casă. De acolo, imaginea se mută în adevărata mea bucătărie: mică și veche și dezordonată. Fără blaturi de granit, fără spoturi luminoase, doar cu un cuptor rablagit și o chiuvetă pătată, dând pe dinafară de vase nespălate. Și hop și eu, etalându-mi casa cea imperfectă, dar minunată. Acel prim episod avea doar scopul de a da tonul pentru felul cum privesc eu gătitul și viața: nu trebuie să fii perfect, sau bogat, sau extravagant ca să te simți bine în pielea ta. Țasta e mesajul pe care mi-am dorit cel mai mult să-l împărtășesc cu alți părinți, mai mult chiar decât rețeta bunicii mele de ștrudel cu trei feluri de brânză ca-n Croația.

În cele din urmă, pe 26 aprilie 2010, în ziua când împliniam treizeci și unu de ani, mi-am lansat primul blog, *Sticky Cook*¹. Numele venea de la faptul că totul în viața mea era complicat. Situația mea financiară era complicată, trecusem printr-un divorț complicat, relațiile cu familia mea și cu fostul meu soț erau complicate, copiii mei erau lipicioși (pentru că, dintr-un motiv sau altul, la doar câteva secunde după ce s-au spălat pe mâini, copiii sunt din nou lipicioși) și mâncărurile mele preferate sunt lipicioase. Mi-a plăcut și ideea de a folosi un cuvânt care poate că are o conotație negativă, pe care s-o transform într-una pozitivă. Sloganul meu era „Viața e complicată²... Înfruptă-te din ea!” În loc să încerc să fac viața să pară fără cusur, voiam ca oamenii să accepte complicațiile și haosul și să creeze totuși ceva delicios din asta.

¹ Trad. aprox. *Bucătăreasa lipicioasă*. În limba engleză, adjectivul *sticky* are sens dublu: *lipicios, cleios*, dar și *dificil, complicat, incurcat*. În pasajul care urmează în text se face referire la ambele sensuri ale cuvântului.

² În orig. *sticky*.

De îndată ce am lansat *Sticky Cook*, am început să primesc telefoane și mesaje de susținere de la prieteni. Eram atât de mândră că am reușit să realizez acest proiect și le eram atât de recunoscătoare lui Brian și lui Philip, și lui Jo, și tuturor celor care-și uniseră forțele ca să mă ajute să-mi împlinesc acest vis până la ziua mea! A fost tare plăcut să sărbătoresc această reușită alături de prietenii care m-au încurajat la fiecare pas. Au fost și câțiva oameni care nu avuseseră nici o legătură cu mine până atunci, care văzuseră întâmplător videoclipurile sau rețetele mele și le-au distribuit pe internet. Am fost entuziasmată. În seara aceea, când am suflat în lumânările de pe tort, mi-am dorit ca această nouă aventură să înflorească. Și mi-am dorit-o cu voce tare.

La numai nouă zile după ce-mi lansasem site-ul, am primit un e-mail neașteptat de la o persoană total necunoscută, pe nume Kim Schofield. Kim a trecut direct la subiect, spunându-mi că mi-a văzut videoclipurile și că, după părerea ei, ar trebui să mă înscriu la *Oprah's Search for the Next TV Star*¹, pentru că locul meu e la televizor. Nu numai că n-o cunoșteam pe Kim, dar eu și Philip nici măcar nu aveam un televizor funcțional, așa că nu știam de concursul organizat de Oprah.

Deși nu știa despre mine nimic altceva decât ce aflase din videoclipurile mele prostești, Kim mi-a răspuns cu promptitudine la toate întrebările și m-a încurajat de parcă mă cunoștea de ani întregi. Nu era producătoare și nu avea nici o legătură cu industria divertismentului. Kim era doar o mamă afectuoasă între două vârste din Arizona, care s-a

¹ Trad. aprox. *Oprah în căutarea următoarei vedete TV*, emisiune creată de Oprah Winfrey și difuzată pe canalul ei de televiziune în perioada ianuarie-februarie 2011.